

การประเมินความสามารถด้านคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาชั้นปีสุดท้าย
สาขาวิชาการศึกษปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ASSESSMENT OF CREATIVE THINKING ABILITIES OF FINAL YEAR STUDENTS
IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION, FACULTY OF EDUCATION,
RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

บงกช ทองเอี่ยม^{1*}, ขวัญฟ้า รังสิยานนท์², นพคุณ คุณาชีวะ¹, บุศรา นิยมเวช¹

Bongkoch Thongeam^{1*}, Kwanfah Rangsiyanon², Noppakun Kunacheva¹, Busara Niyomves¹

*Corresponding Author E-mail: bongkoch.t@ru.ac.th

Received May 11, 2026; Revised July 2, 2026; Accepted July 7, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ และศึกษาความต้องการจำเป็นของความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย สาขาวิชาการศึกษปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย สาขาวิชาการศึกษปฐมวัยของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีการศึกษา 2568 จำนวน 75 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบสะดวก วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์หาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ และความต้องการจำเป็นของความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ด้วย Priority Needs Index Modified (PNI_{Modified})

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาพรวมสภาพที่เป็นอยู่ของความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายสาขาวิชาการศึกษปฐมวัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.92$)

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

² นักวิชาการอิสระ

² Independent Scholar

ขณะที่สภาพที่ควรจะเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.79$) และ 2) ความต้องการจำเป็นของความสามารถด้านคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มีค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.20-0.25 โดยด้านที่มีระดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการคิดสั้นไหล ร่องลงมา ได้แก่ ด้านการคิดหลายแง่มุม และด้านการคิดสิ่งใหม่ ๆ ตามลำดับจากผลการศึกษา พบว่า การคิดสั้นไหลเป็นทักษะที่นักศึกษาควรได้รับการพัฒนาเป็นลำดับแรก ร่องลงมา คือ การคิดหลายแง่มุม และการคิดสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงลำดับการพัฒนาเชิงกระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ที่เริ่มจากความคล่องแคล่วทางความคิดไปสู่ความสามารถในการมองอย่างหลากหลาย และต่อยอดสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: ความสามารถด้านคิดสร้างสรรค์; ความต้องการจำเป็น; นักศึกษาชั้นปีสุดท้าย; การศึกษาปฐมวัย

Abstract

Objectives of this research article were to study the current and ideal state of creative ability and study the needs for creative thinking ability among final-year undergraduate students in Early Childhood Education Faculty of Education at Ramkhamhaeng University. This research was quantitative, collecting data using questionnaires from a sample group of 75 final-year undergraduate students majoring in Early Childhood Education at the Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, academic year 2025, using convenience sampling. General data of respondents were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. The current and ideal state of creative thinking ability and the needs for creative ability were analyzed using the Priority Needs Index Modified ($PNI_{Modified}$).

The research results showed that: 1. The overall current state of creative ability among final-year undergraduate students in Early Childhood Education was at a high level ($\bar{X}=3.92$), while the ideal state was at the highest level ($\bar{X}=4.79$). 2. The level of need for creative thinking abilities among final-year undergraduate students in Early Childhood Education had a $PNI_{Modified}$ value between 0.20-0.25. The area with the highest level of need was fluid thinking, followed by multifaceted thinking and innovative thinking, respectively. From the study results,

it was found that fluency thinking was a skill that students should develop first, followed by flexibility thinking and originality thinking. This reflected the process-oriented development sequence of creative thinking, starting from cognitive fluency to the ability to see things from multiple perspectives and further developing into the creation of something new in a tangible way.

Keywords: Creative Thinking Abilities; Essential Needs; Final-Year Students; Early Childhood Education

บทนำ

ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงทักษะที่ต้องการในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญที่ช่วยให้มนุษย์สามารถประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงาน โดยทักษะเหล่านั้นสามารถทำให้มนุษย์สามารถปรับตัวและเติบโตในสังคมได้ในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดยั้ง ความคิดสร้างสรรค์เป็นหนึ่งในทักษะที่ต้องการในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีความสำคัญและมีคุณค่าต่อนักศึกษาอย่างยิ่ง เพราะการคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้สำรวจ ได้ทดลอง ค้นคว้า ซึ่งเป็นผลให้นักศึกษาสามารถนำประสบการณ์ทักษะความรู้ ความสามารถไปใช้ในการแก้ปัญหาและสร้างผลผลิตใหม่ ๆ ได้ต่อไป การคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่นักศึกษาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยต้องมีเพราะในการทำงานกับเด็กเล็กนั้น ผู้ทำหน้าที่ครูไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ส่งต่อความรู้ แต่ยังต้องเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจและผู้ออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ประโยชน์ของความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษานั้นครอบคลุมทั้งในด้านการพัฒนาการเรียนการสอนและการพัฒนาบุคลิกภาพของวิชาชีพการศึกษาปฐมวัย และถึงแม้คณะศึกษาศาสตร์จะมีระบบการเรียนและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ไม่ต่างกับมหาวิทยาลัยอื่น แต่มหาวิทยาลัยรามคำแหงยังคงมีบริบทในการเป็นตลาดวิชาซึ่งมีต้นน้ำของการเข้าศึกษาที่แตกต่างจากมหาวิทยาลัยอื่น (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2569)

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หรือ “การฝึกสอน” เป็นช่วงเวลาสำคัญในชั้นปีสุดท้ายที่นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยได้เผชิญกับโลกแห่งความเป็นจริง ซึ่งมักเต็มไปด้วยความท้าทายที่แตกต่างจากตำราเรียน ปัญหาที่พบส่วนใหญ่มักเกิดจากช่องว่างระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ และความต้องการที่หลากหลายของเด็กเล็ก นักศึกษาต้องเข้าใจธรรมชาติและความแตกต่างของเด็กแต่ละคน นักศึกษาต้องทำหน้าที่ออกแบบสื่อประกอบการ

จัดกิจกรรม นอกจากนี้ นักศึกษาที่มีความคิดสร้างสรรค์ยังสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในชั้นเรียน โดยต้องเผชิญกับพฤติกรรมของเด็กที่คาดเดาไม่ได้ ซึ่งการมีทักษะการคิดนอกกรอบ (Divergent Thinking) จะช่วยให้นักศึกษาสามารถหาทางออกในการจัดการชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ แทนที่จะใช้วิธีการบังคับหรือกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดเกินไป และการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถออกแบบหรือจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) ได้ชี้ให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพนั้น ครูต้องสามารถประยุกต์ใช้วัสดุและวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก

การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประเมินระดับความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ซึ่งถือเป็นสมรรถนะพื้นฐานสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและตอบสนองต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในยุคสมัยใหม่ คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาที่มุ่งเน้นไปยังกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเจาะจง คือ นักศึกษาชั้นปีสุดท้าย สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งเป็นกลุ่มที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาและก้าวเข้าสู่การปฏิบัติหน้าที่วิชาชีพครูอย่างเต็มตัว และเพื่อสะท้อนถึงองค์ความรู้และทักษะที่หล่อหลอมมาตลอดหลักสูตรสำหรับแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้นั้น โดยประเมินความคิดสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ Torrance (1974) และ Guilford (1967) ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ด้านการคิดลื่นไหล ด้านการคิดหลายแง่มุม และด้านการคิดสิ่งใหม่ ๆ ข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา เพื่อจำแนกและประเมินระดับศักยภาพในแต่ละมิติอย่างเป็นรูปธรรม อันจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรและการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ที่ครูปฐมวัยให้มีคุณภาพสูงสุดตามมาตรฐานวิชาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2568 จำนวน 90 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2568 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ สะดวก (Convenience Sampling) และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการคำนวณจาก สูตรของ Yamane (1967) เพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความ เชื่อมั่นร้อยละ 95 และใช้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม (e) ร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ เหมาะสมสำหรับการทำศึกษา จำนวน 75 ตัวอย่าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่มีองค์ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของ ความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ และ 3) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยคำถามของส่วนที่ 1 มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด แบบสอบถามส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) และส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด เมื่อสร้างแบบสอบถามฉบับร่างแล้วนำไป ตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อคำนวณ หาค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา (Index of item objective congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป ผลการตรวจสอบ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.67-1.00 หลังจากนั้นทำการปรับปรุงนำ แบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลอง (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น

(Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยค่า Cronbach Alpha Coefficient ที่มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.70 แสดงว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเพียงพอสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ สำหรับผลการวิเคราะห์แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.951

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดผ่านแบบสอบถามในรูปแบบกระดาษ จำนวน 75 ชุด จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลว่ามีความครบถ้วน ถูกต้อง และมีจำนวนที่เพียงพอ ก่อนนำไปใช้ในการวิเคราะห์ผลการวิจัยต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยค่าสถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ บุญชม ศรีสะอาด (2539) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง น้อยที่สุด

วิเคราะห์หาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของความสามารถด้านคิดสร้างสรรค์ และประเมินความต้องการจำเป็นของความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ด้วย Priority Needs Index Modified (PNI_{Modified}) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2568 จำนวน 75 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 97.33 มีอายุระหว่าง 18-43 ปี ทั้งนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียน เป็นการเรียนอย่างเดียว จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 56.00 รองลงมาได้แก่ การเรียนและทำงานบางเวลา จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 38.67 และทำงานเต็มเวลา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.33

1. ผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของความสามารถด้านคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของความสามารถด้านคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ความสามารถด้านคิดสร้างสรรค์	สภาพจริงที่เป็นอยู่ (D)			สภาพที่ควรจะเป็น (I)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการคิดสั้นไหล	3.82	0.59	มาก	4.76	0.41	มากที่สุด
2. ด้านการคิดหลายแง่มุม	3.93	0.60	มาก	4.80	0.37	มากที่สุด
3. ด้านการคิดสิ่งใหม่ ๆ	4.02	0.55	มาก	4.82	0.37	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	3.92		มาก	4.79		มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพจริงที่เป็นอยู่ของความสามารถด้านคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าสภาพจริงทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการคิดสิ่งใหม่ ๆ ($\bar{X}=4.02$, S.D.=0.55) รองลงมาเป็น ด้านการคิดหลายแง่มุม ($\bar{X}=3.93$, S.D.=0.60) และด้านการคิดสั้นไหล ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.59) ขณะที่ สภาพที่ควรจะเป็น ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการคิดสิ่งใหม่ ๆ ($\bar{X}=4.82$, S.D.=0.37) รองลงมาเป็น ด้านการคิดหลายแง่มุม ($\bar{X}=4.80$, S.D.=0.37) และด้านการคิดสั้นไหล ($\bar{X}=4.76$, S.D.=0.41) ตามลำดับ

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของความสามารถด้านคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ความสามารถด้านคิดสร้างสรรค์	ค่าเฉลี่ยสภาพจริง ที่เป็นอยู่ (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพที่ ควรจะเป็น (I)	$PNI_{Modified}$	ลำดับ
1. ด้านการคิดสั้นไหล	3.82	4.76	0.25	1
2. ด้านการคิดหลายแง่มุม	3.93	4.80	0.22	2
3. ด้านการคิดสิ่งใหม่ ๆ	4.02	4.82	0.20	3
รวม	3.92	4.79	0.22	

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับความสามารถด้านคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า โดยภาพรวมความสามารถด้านคิดสร้างสรรค์มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.22 อธิบายได้ว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการจากสภาพที่เป็นอยู่ไปยังสภาพที่ควรจะเป็นมีค่าคิดเป็น ร้อยละ 22 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.25 โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการคิดสั้นไหล รองลงมาเป็น ด้านการคิดหลายแง่มุม และด้านการคิดสิ่งใหม่ ๆ สามารถจำแนกและสรุปได้ ดังนี้

2.1 ด้านการคิดสั้นไหล โดยภาพรวมมีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.25 เป็นทักษะด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ดัชนี $PNI_{modified}$ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.18-0.28 ซึ่งองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์เป็นบ่อเกิดขององค์ประกอบของความคิดอื่น ๆ ถ้าการคิดสั้นไหลไม่เกิดความคิดอื่น ๆ ก็จะไม่เกิดเช่นกัน พร้อมกันนี้การคิดสั้นไหลยังสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาทักษะดังกล่าวในหลายมิติ ทั้งนี้ การคิดสั้นไหลประกอบด้วยตัวบ่งชี้สำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการใช้สิทธิหรือประโยชน์ และเรียบเรียงถ้อยคำได้อย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้ความหมายตามที่ต้องการ ความสามารถในการคิดหาค่าที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกันได้อย่างหลากหลาย การจัดหมวดหมู่ความคิดอย่างเป็นระบบ การคิดภายใต้ข้อจำกัดของเวลา การดัดแปลงแนวคิดจากสิ่งหนึ่งไปสู่หลายแนวทาง ตลอดจนความสามารถในการปรับเปลี่ยนความคิดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่าง

รวดเร็ว ซึ่งล้วนสะท้อนถึงความคล่องแคล่วทางความคิด อันเป็นปัจจัยสำคัญต่อการแก้ปัญหา และการใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านการคิดหลายแง่มุม โดยภาพรวมมีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.22 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ดัชนี $PNI_{modified}$ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.19-0.26 สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาทักษะด้านนี้ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ การคิดหลายแง่มุมประกอบด้วยตัวบ่งชี้สำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการมองเห็นรายละเอียดในสิ่งที่ผู้อื่นอาจมองข้าม การให้รายละเอียดเพื่อสร้างความชัดเจนของงาน การขยายความคิดหลักให้มีความสมบูรณ์ และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีความหมาย ตลอดจนการมีจินตนาการและความสามารถในการคิดได้หลากหลายแนวทาง ไม่จำกัดอยู่เพียงวิธีเดียว ในการสร้างสรรค์ ประดิษฐ์ หรือพัฒนาผลงาน นอกจากนี้ ยังรวมถึงความกล้าคิด กล้าลอง และกล้าทดลองแนวคิดของตนเองจนสามารถนำไปสู่ความสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม

2.3 ด้านการคิดสิ่งใหม่ ๆ โดยภาพรวมมีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.20 เป็นทักษะด้านที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ดัชนี $PNI_{modified}$ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.16-0.25 ทั้งนี้ การคิดสิ่งใหม่ ๆ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้สำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการคิดอย่างแปลกใหม่และแตกต่างจากกรอบความคิดเดิม การนำเสนอความคิดอย่างอิสระที่ไม่ยึดติดกับแนวทางของผู้อื่น การคิดอย่างหลากหลายทิศทางเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานหรือชิ้นงานที่มีความแตกต่าง ตลอดจนการนำความรู้เดิมมาดัดแปลงและประยุกต์ใช้เพื่อก่อให้เกิดสิ่งใหม่ นอกจากนี้ ยังรวมถึงความสามารถในการสร้างสรรค์แนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมส่วนรวมอย่างมีคุณค่า

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

1. ความสามารถด้านคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายสาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในภาพรวม พบว่า สภาพจริงที่เป็นอยู่ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ขณะที่สภาพที่ควรจะเป็น มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด โดยทักษะความสามารถด้านคิดสร้างสรรค์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการคิดสิ่งใหม่ ๆ ด้านการคิดหลายแง่มุม และด้านการคิดสั้นไหล แสดงให้เห็นว่า ระหว่างสภาพจริงที่เป็นอยู่ กับสภาพที่ควรจะเป็นยังมีช่องว่างของการพัฒนา (Development Gap) ซึ่งสะท้อนว่า นักศึกษา

ชั้นปีสุดท้ายยังสามารถพัฒนาศักยภาพด้านการคิดสร้างสรรค์ให้สูงขึ้นได้อีก ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยงยุทธ มุ่งหมาย และคณะ (2566) เรื่อง การประเมินความต้องการ จำเป็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้เปิดแบบสร้างสรรค์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่พบว่า องค์ประกอบรูปแบบสภาพแวดล้อมการ เรียนรู้เปิดแบบสร้างสรรค์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ด้านสภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านความต้องการจำเป็นในภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริพันธ์ ลัดดาภิรมย์ บุญเชิดชู (2559) เรื่อง การ พัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย โดยใช้ กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง ที่พบว่า ระดับทักษะการปฏิบัติงานที่สะท้อน ความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับมาก โดยด้านความคิด ริเริ่ม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือ ด้านความคิดละเอียดลออ ความคิดคล่องแคล่ว และด้าน ความคิดยืดหยุ่นตามลำดับ

2. ความต้องการจำเป็นของความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย พบว่า ด้านการคิดสั้นไหล เป็นด้านที่มีดัชนี ความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาเป็น ด้านการคิดหลายแง่มุม และด้านการคิดสิ่งใหม่ ๆ ผล การศึกษานี้สะท้อนว่า นักศึกษายังมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้าน การคิดสั้นไหลมากที่สุด ซึ่งถ้านักศึกษาไม่สามารถคิดได้หรือคิดออกก็ไม่สามารถคิดใน องค์ประกอบอื่นต่อไปได้และการคิดสั้นไหลจึงเป็นทักษะพื้นฐานของการสร้างแนวคิดจำนวนมาก ในเวลาจำกัด ขณะที่ด้านการคิดสิ่งใหม่ ๆ มีความต้องการจำเป็นต่ำสุด แสดงให้เห็นว่านักศึกษา มีศักยภาพในการสร้างแนวคิดใหม่ในระดับหนึ่งแล้ว ทั้งนี้ลำดับดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ ของ Torrance (1974) ที่มองว่าการคิดสั้นไหลเป็นพื้นฐานสำคัญ ก่อนพัฒนาไปสู่ความยืดหยุ่นและความคิดริเริ่มใหม่ และผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานของ อรรพรรณ พุดมอญ (2568) เรื่อง พัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากร โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี ที่พบว่า ความต้องการจำเป็น ด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะว่า การใช้คำกระตุ้น ความคิด ทำให้เกิดความคิดละเอียดลออ คิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และคิดคล่องแคล่ว ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

งานวิจัยนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับโครงสร้างและลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้านคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย โดยพบว่า การคิดลื่นไหลเป็นทักษะที่ควรได้รับการพัฒนาเป็นลำดับแรก รองลงมา คือ การคิดหลายแง่มุม และการคิดสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงลำดับการพัฒนาเชิงกระบวนการของการคิดสร้างสรรค์ที่เริ่มจากความคล่องแคล่วทางความคิด ไปสู่ความสามารถในการมองอย่างหลากหลาย และต่อยอดสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่อย่างเป็นรูปธรรม ทั้ง 3 การคิดจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของพฤติกรรมของการคิดสร้างสรรค์ จากการประเมินความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาทำให้หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการเริ่มต้นการพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาในรายวิชาและในแต่ละชั้นปีเพื่อให้นักศึกษานำความสามารถด้านคิดสร้างสรรค์ไปใช้ประโยชน์ได้จริงในการปฏิบัติการสอนและการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของตนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นตัวบ่งชี้เชิงพฤติกรรมของแต่ละมิติของความคิดสร้างสรรค์ในบริบทของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย โดยมหาวิทยาลัยสามารถนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลที่มีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้ ควรส่งเสริมการบูรณาการทักษะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการใช้ภาษา การจัดระบบความคิด และการประยุกต์ใช้ความรู้เดิม เพื่อพัฒนาไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานใหม่อย่างมีคุณภาพ

2. ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการทักษะการคิดลื่นไหล การคิดหลายแง่มุม และการคิดสิ่งใหม่ ๆ ไว้ในหลักสูตรการผลิตครูปฐมวัยอย่างชัดเจน พร้อมทั้งสนับสนุนให้มีการออกแบบรายวิชาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดเชิงสร้างสรรค์เป็นสำคัญ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงจัดสรรทรัพยากรและสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เหมาะสม เช่น พื้นที่สร้างสรรค์ (Creative Space) สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย หรือแม้แต่การพัฒนาระบบนิเวศทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. จากผลการวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยของทั้งสภาพจริงที่เป็นอยู่กับสภาพที่ควรจะเป็นเรียงตามลำดับ คือ ด้านการคิดสิ่งใหม่ ๆ การคิดหลายแง่มุม และการคิดลื่นไหล สะท้อนว่านักศึกษามีแนวโน้มโดดเด่นในด้านผลลัพธ์ของความคิดสร้างสรรค์ เช่น การสร้างสิ่งใหม่หรือผลงานใหม่ มากกว่ากระบวนการพื้นฐานของการคิด เช่น ความคล่องแคล่วในการคิดหรือการคิดได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ซึ่งอาจเกิดจากการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผลงานหรือชิ้นงาน (Product-Oriented) มากกว่าการฝึกทักษะกระบวนการคิด (Process-Oriented) อย่างเป็นระบบ ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรปรับทิศทางการจัดการเรียนการสอนจากการเน้นผลลัพธ์หรือชิ้นงาน ไปสู่การให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการคิด โดยกำหนดให้รายวิชาในหลักสูตรบูรณาการกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะพื้นฐานของความคิดสร้างสรรค์ เช่น ความคล่องแคล่วในการคิด ความยืดหยุ่นทางความคิด และการคิดอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการสร้างผลงาน

2. ผลการวิจัย ค่าดัชนี PNI_{Modified} ที่สะท้อนระดับความต้องการจำเป็นในแต่ละด้านสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดลำดับความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร การจัด

กิจกรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัยให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง

3. การจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นเรียน (Classroom Level) ของมหาวิทยาลัย ควรออกแบบกิจกรรมที่เน้นการฝึกคิดอย่างหลากหลายและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาด้านการคิดค้นใหม่ซึ่งเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด เช่น การใช้เทคนิคการระดมสมอง (Brainstorming) การตั้งคำถามปลายเปิด และการฝึกคิดภายใต้ข้อจำกัดของเวลา ควบคู่กับการส่งเสริมการคิดหลายแง่มุมผ่านกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมองปัญหาจากหลายมิติ และการคิดสิ่งใหม่ ๆ ผ่านการสร้างสรรค์ผลงานหรือโครงการ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การประเมินระหว่างเรียน (Formative Assessment) การสะท้อนคิด (Reflection) และแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) เพื่อให้สามารถติดตามพัฒนาการด้านกระบวนการคิดของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษารูปแบบหรือแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ในแต่ละด้านอย่างชัดเจน ขยายขอบเขตการวิจัยไปยังกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย เช่น นักศึกษาในสาขาอื่น หรือสถาบันการศึกษาอื่น เพื่อเปรียบเทียบและยืนยันผลการศึกษา นอกจากนี้ อาจมีการวิจัยเชิงทดลองหรือกึ่งทดลองเพื่อทดสอบประสิทธิภาพของนวัตกรรมหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ตลอดจนศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ เช่น สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ บุคลิกภาพ หรือแรงจูงใจของผู้เรียน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง

เอกสารอ้างอิง

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เบรน-เบส บัค. บุญชม ศรีสะอาด. (2539). การแปลผลเมื่อใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2(1), 64-70.
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2569). *เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยและคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย* รวมคำแหง. สืบค้น 2 เมษายน 2569, จาก <https://www.ru.ac.th/th/firstpage/page?view=AboutUs>

- ยงยุทธ มุ่งหมาย, ธนดล ภูสีฤทธิ และสุทธิพงศ์ หกสุวรรณ. (2566). การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้เปิดแบบสร้างสรรค์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 23(3), 233-244.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิรินทร์ ถัดตากลม บุญเชิดชู. (2559). การพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง, *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 9(2), 1245-1261.
- อรรวรรณ พุดมอญ. (2568). พัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามหลักปัญญา 3 ของบุคลากรโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 4 จังหวัดปทุมธานี. *วารสารปรัชญาปริทรรศน์*, 30(1), 157-176.
- Guilford, J. P. (1967). *The nature of human intelligence*. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Torrance, E. P. (1974). *The Torrance Tests of Creative Thinking: Norms-Technical Manual*. Princeton, NJ: Personal Press.
- Yamane, T. (1967). *Elementary Sampling Theory*. New Jersey: Prentice Hall, Inc., Engle Clippis.